

Монумент героям забутої війни

Д. І. Власюк,
експерт декоративного каміння

Бійцям 44-ї Житомирської стрілецької дивізії, сформованої переважно із призовників та резервістів міста Новограда-Волинського та району, – учасникам радянсько-фінської війни 1939–1940 рр.

На початку вересня цього року у Фінляндії поблизу міста Суомуссалмі (Suomussalmi) було встановлено монумент “Україна молиться за душі загиблих”, що символізує покаяння й вшанування полеглих у війні народів.

Ідея створення монумента виникла декілька років тому під час відвідування головою благодійної організації “Пам’ять” Леонідом Костюком у Фінляндії місць, де відбувалися події так званої Зимової війни, що довгий час залишалася білою плямою в історії. Леонід займається дослідженням маловідомих фактів участі 44-ї Житомирської стрілецької дивізії ім. Щорса у радянсько-фінській війні 1939–1940 років, бійцем якої був його дід – Федір Костюк. Саме тоді в нього зародилася ідея встановити на місці жорстоких боїв, у яких загинуло майже 17,5 тисяч бійців 44-ї Житомирської дивізії, пам’ятник загиблим землякам, що вже давно зробили фіни (Монумент Зимової Війни, 2003 р.) і росіяни (“Сынам Отечества – Скорбящая Россия. 1939–1940”, скульптор Олег Комов, 1994 р.).

На пропозицію щодо створення пам’ятника першим відгукнувся відомий в Україні і за її межами скульптор Віталій Рожик, який розробив ескізи і моделі монумента, котрі невдовзі втілює в граніті.

Враховуючи кліматичні умови Фінляндії та творчий задум автора, за матеріал не випадково був обраний сірий граніт Янцівського родовища (“Real Grey”, “Silver Powder”), який завдяки своїм високим декоративним і фізико-механічним властивостям цілком відповідає цим вимогам.

Монумент “Україна молиться за душі загиблих” втілено в образі Покрови Пресвятої Богородиці – покровительки українського війська. В розгорнутих руках вона тримає рушник, на якому вишита калина, що є символом України.

На кам’яній брилі-постаменті напис українською та фінською мовами: “Україна молиться за душі загиблих” (“Ukraina rukoilee kaatuneiden sieluinen puolesta”).

Камінь скульптурної композиції має декілька фактур обробки: поліровану, термооброблену та оброблену за допомогою скампеля.

На полірованій фактурі давньоукраїнською мовою як настанову для майбутніх поколінь та їх нащадків викарбовано біблійний вислів: “І воїни перекують мечі свої на лемеші. Не підійме меча народ на народ”.

Термооброблена фактура застосована не випадково – вона символізує трагічні обставини тієї війни, адже майже половина воїнів загинула від обмороження.

Оброблена скампелем поверхня монумента найкраще передає ніжну оксамитовість образу Покрови.

Реалізація цього проекту стала можливою завдяки зусиллям громадської організації “Пам’ять”, приватних підприємців, меценатів, свідомих громадян, за підтримки органів місцевого самоврядування і виконавчої влади та інших організацій, зокрема: Житомирської ОДА, ДП “Коростишівське лісове господарство”, В.Л. Літвінчука, А.Г. Самойленка, Н.М. Котенка, О.В. Червінського, А.К. Осінського, М.В. Даниленка, М.С. Кутнього, митників і брокерської служби м. Коростишева та багатьох інших.

На урочистій церемонії відкриття монумента з української сторони були присутні: голова Житомирської ОДА Ю. Забела, заступник голови ОДА М. Черненко, міський голова Новограда-Волинського М. Боровець, онук загиблого Л. Костюк, автор пам’ятника скульптор В. Рожик, Надзвичайний та Повноважний Посол України у Фінляндській Республіці та Республіці Ісландія А. Дешиця; з фінської сторони: адміністрація комуни та мер м. Суомуссалмі Тимо А. Сяккінен.

Монумент “Україна молиться за душі загиблих” на честь загиблих земляків-воїнів під час радянсько-фінської війни було освячено місцевим православним священником. Міський голова Новограда-Волинського Микола Боровець поклав до пам’ятника український рушник, вишитий місцевими майстринями, та капсулу з новоград-волинською землею. На ній напис: “Вічна пам’ять загиблим новоград-волинцям на далекій фінській землі. Пам’ятаємо. Сумуємо. Ваші нащадки”.

Нарешті пам’ять про українських вояків увіковічено в граніті на далекій фінській землі...

